

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี

๒. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี

๓. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน และได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล “การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี” สามารถสรุปสาระสำคัญของผลการวิจัยได้ดังนี้

๕.๑.๑. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการจำแนกตาม เพศ ระดับชั้นเรียน และสถานศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี จากแบบสอบถามที่ได้รับกลับจำนวน ๓๖๐ ชุด จำแนกตาม เพศ ส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๖๐ รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔๐ ตามลำดับ

จำแนกตามระดับชั้นเรียนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓๐ รองลงมาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๓๐ และเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๓๐ ตามลำดับ

จำแนกตามสถานศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นนักเรียนโรงเรียนอุตรพิทยานุกูล คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๗๐ รองลงมาเป็นนักเรียนโรงเรียนสตรีราชินูทิศ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๑๐ และเป็นนักเรียนโรงเรียนอุตรพิชัยรัชัฏ์พิทยา คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓๐ ตามลำดับ

๕.๑.๒ ผลการศึกษา การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี มีดังนี้

๕.๑.๒.๑ ผลการศึกษา การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี โดยภาพรวม พบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มี ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = ๔.๒๙$) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ($\bar{X} = ๔.๑๕$) ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = ๔.๑๑$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่นักเรียนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = ๔.๑๐$) และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๕.๑.๒.๒ ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๑$) ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยนำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาพัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีของสังคม ($\bar{X} = ๔.๒๖$)

๕.๑.๒.๓ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี พบว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๕$) ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการนำสื่อมาช่วยสอนทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = ๔.๓๗$)

๕.๑.๒.๔ ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$) ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการวัดและประเมินผลการเรียนทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร ($\bar{X} = ๔.๒๒$)

๕.๑.๒.๕ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๙$) ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงเป็นประจำ ($\bar{X} = ๔.๗๕$)

๕.๑.๓ ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี มีดังนี้

๕.๑.๓.๑ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี จำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้น ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๔* และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๒* ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๓.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี โดยจำแนกตามระดับชั้นเรียน พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านการจัดการเรียนรู้ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐* ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๓.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี โดยจำแนกตามสถานศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๑ ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้น ๓ ด้าน คือ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐* เท่ากัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๓.๔ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี จำแนกตามระดับชั้นเรียน เป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านการจัดการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ มีจำนวน ๒ คู่ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีความคิดเห็นน้อยกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ที่มีความคิดเห็นน้อยกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๕.๑.๓.๕ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี จำแนกตามสถานศึกษา เป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ มีจำนวน ๑ คู่ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล และนักเรียนโรงเรียนอุดรพิชัยรักษ์พิทยา ที่มีความคิดเห็นน้อยกว่า นักเรียนโรงเรียนสตรีราชินูทิศ

๕.๑.๓.๖ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี จำแนกตามสถานศึกษา เป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านการวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ มีจำนวน ๑ คู่ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล และนักเรียนโรงเรียนอุดรพิชัยรักษ์พิทยา ที่มีความคิดเห็นน้อยกว่า นักเรียนโรงเรียนสตรีราชินูทิศ

๕.๑.๓.๗ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี จำแนกตามสถานศึกษา เป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ มีจำนวน ๑ คู่ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล และนักเรียนโรงเรียนอุดรพิชัยรักษ์พิทยา ที่มีความคิดเห็นน้อยกว่า นักเรียนโรงเรียนสตรีราชินูทิศ

๕.๑.๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี มีดังนี้

๕.๑.๔.๑ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้

(๑) ครูผู้สอนควรมีการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่เสมอ และมีการหาเทคนิคการสอนใหม่ๆ มาสอนนักเรียน

(๒) ครูผู้สอนควรศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการนำมาปรับใช้กับนักเรียนมากขึ้น

(๓) ครูผู้สอนควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้นักเรียนมีอารมณ์ที่สนุกสนานในการเรียนมากขึ้น

(๔) ครูผู้สอนควรนำเนื้อหาความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และเรื่องความสำคัญของพระพุทธศาสนา มาสอนให้นักเรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องมากขึ้น

๕.๑.๔.๒ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี มีดังนี้

(๑) การสอนแต่ละบทเรียน ครูผู้สอนควรมีเทคโนโลยีในอุทูปเพื่อเป็นตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจง่ายขึ้น และอธิบายให้นักเรียนเข้าใจอีกครั้ง

(๒) ครูผู้สอนควรมีสื่อการสอนที่ดีและชัดเจน ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น

(๓) ครูผู้สอนควรมีสื่อจากตามธรรมชาติมาให้นักเรียนได้ศึกษาและเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีทักษะทางคุณธรรมจริยธรรม

(๔) ครูผู้สอนควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเกี่ยวกับเนื้อหาการเรียน มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น

๕.๑.๔.๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านการวัดและประเมินผล มีดังนี้

(๑) ครูผู้สอนควรมีการให้นักเรียนทดลองสอบก่อนเรียนและหลังเรียนในแต่ละบทเรียน เพื่อเพิ่มความเข้าใจทางคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียน

(๒) ครูผู้สอนควรให้นักเรียนได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมต่อตนเอง

(๓) ครูผู้สอนควรมีการให้นักเรียนได้ประเมินเพื่อนให้ชั้นเรียนเกี่ยวกับพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมต่อผู้อื่น

(๔) ครูผู้สอนควรมีการประเมินผลและพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

๕.๑.๔.๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีดังนี้

- (๑) ครูผู้สอนควรเพิ่มการจัดนิเทศการให้ความรู้เพิ่มเติม และจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในวันสำคัญต่างๆ
- (๒) ครูผู้สอนควรมีกิจกรรมที่ดึงดูดให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
- (๓) ครูผู้สอนควรมีกิจกรรมที่ปรับแต่งจิตใจนักเรียนให้มีคุณคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น
- (๔) ครูผู้สอนควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน เช่น กิจกรรมเข้าค่ายธรรมะ กิจกรรมประกวดมารยาทไทย หรือ กิจกรรมจิตอาสา เป็นต้น

สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี นักเรียนมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ครูผู้สอนควรปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้นักเรียนมีอารมณ์ที่สนุกสนานในการเรียนมากขึ้น ครูผู้สอนควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเกี่ยวกับเนื้อหาการเรียน มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น ครูผู้สอนควรมีการประเมินผลและพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน เช่น กิจกรรมเข้าค่ายธรรมะ กิจกรรมประกวดมารยาทไทย หรือ กิจกรรมจิตอาสาต่างๆ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมประจำใจ และเป็นคนดีของสังคมสืบต่อไป

๕.๒ อภิปรายผล

ในการวิจัยการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

๕.๒.๑ จากการสำรวจการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ทั้ง ๔ ด้าน คือ ๑. ด้านการจัดการเรียนรู้ ๒. ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ๓. ด้านการวัดและประเมินผล ๔. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มี ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = ๔.๒๙$) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ($\bar{X} = ๔.๑๕$) ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = ๔.๑๑$)

ตามลำดับ ส่วนด้านที่นักเรียนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.10$) และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมีการส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และปลูกฝังคุณงามความดีแก่นักเรียน โดยมีวิธีการปลูกฝังที่หลากหลาย ทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความเข้าใจให้ผู้เรียนมีความสนใจในคุณธรรมจริยธรรม เมื่อส่งเสริมดีแล้ว ผู้ที่ได้รับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมก็จะเป็นคนที่มีคุณภาพ มีความดี และมีพฤติกรรมที่ดีไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นลินี นุตย์จิตะ** ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การดำเนินงานกิจการนักเรียนด้าน การส่งเสริมวินัยคุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียนพบว่า ควรสร้างความเข้าใจในเรื่องวินัย คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่นักเรียนมากกว่าการลงโทษควรกดดันนักเรียนที่ประพฤติตัวออกนอกกฎระเบียบข้อบังคับด้วยความเด็ดขาด ครูและบุคลากรในโรงเรียนควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้มีขึ้นบ่อยๆ รวมทั้งควรให้ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ให้คำแนะนำอบรมในด้านวินัย และความประพฤติให้นักเรียนอยู่เสมอ^๑ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาธีระศักดิ์ ธิติกิตติ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเผยแพร่คุณธรรมแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์พัฒนาคุณธรรมจังหวัดสุรินทร์” จากผลการวิจัยพบว่า มีการจัดทำโครงการอย่างเป็นระบบในการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเนื้อหาสาระสำคัญของหลักสูตรอบรม ประกอบไปด้วย การบรรยายธรรม และกิจกรรมต่างๆ และการสอนให้รู้จักบุญคุณพ่อแม่และครูบาอาจารย์ โดยมีผู้ส่งสารคือพระวิทยากรนำเสนอตัวสารคือหลักธรรม ผ่านสื่อต่างๆ ที่ทันยุคทันสมัย ทำให้เยาวชนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง^๒

๕.๒.๒ ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี อยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้โดยนำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาพัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีของสังคม มีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมตรงตามจุดประสงค์ในเนื้อหาของรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และมีการจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ของ **สมิตร คุณานุกร** ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัด

^๑ นลินี นุตย์จิต, “แนวทางการดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่”, **วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๓), หน้า ๘๔

^๒ พระมหาธีระศักดิ์ ธิติกิตติ, “ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเผยแพร่คุณธรรมแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของศูนย์พัฒนาคุณธรรมจังหวัดสุรินทร์” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘) หน้า ๘๙-๙๐.

ประสบการณ์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ด้วยวิธีการต่างๆ^๓ และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ของ **โกวิท ประวาลพุกษ์** ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยเรียกว่าการเรียนรู้แท้ (**Authentic Learning**) ซึ่งผู้เรียนจะเป็นผู้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน ตัดสินใจได้เอง มีกระบวนการที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนเป็นผู้อธิบาย นำเสนอได้อย่างมีหลักวิชา ด้วยการเรียบเรียงด้วยตนเอง อธิบายได้อย่างครอบคลุม ชัดเจน มีกระบวนการที่ดี มีความคิดรอบยอดและหลักการของวิชาที่เรียนรู้ รวมทั้งผู้เรียนสามารถนำไปใช้ปฏิบัติในชีวิตจริงได้ นำเอาความรู้ต่างๆ ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต คุณภาพงาน คุณภาพสังคม สิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นปกติวิสัยจนเป็นหนึ่งเดียวกัน^๔

๕.๒.๓ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี อยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมีการใช้สื่อภาพนิ่งช่วยสอนทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม มีการใช้สื่อจากตามธรรมชาติทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม และนักเรียนมีความสนใจการเรียนรู้จากสื่อคุณธรรมจริยธรรม และอุปกรณ์ของจริง จากธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีสื่อการเรียนการสอนของ **กิดานันท์ มลิทอง** กล่าวว่า คำว่า “สื่อ” (**Media**) หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่กำหนดข้อมูล เพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามจุดประสงค์ เมื่อมีการนำสื่อมาใช้ในการเรียนการสอน จึงเรียกว่า “สื่อการสอน” ซึ่งหมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผนภูมิ ภาพนิ่ง ฯลฯ ซึ่งปัจจุบันเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน สิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษาเป็นสื่อที่ใช้เป็นเครื่องมือ หรือช่องทางสำหรับการทำให้การสอนของผู้สอน ส่งไปถึงนักศึกษาและทำให้นักศึกษาสามารถการเรียนรู้เต็มจุดประสงค์ที่ผู้สอนกำหนดไว้ได้เป็นอย่างดี^๕ และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีสื่อการเรียนการสอนของ **ยุพิน พิพิธกุลและอรพรรณ ต้นบรรจง** ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้ ๑. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจบทเรียนได้แจ่มแจ้งขึ้น, ๒. ช่วยในการสอนนักศึกษาที่มีความสามารถแตกต่างกัน เช่น นักศึกษาบางคนซึ่งเรียนอ่อนอาจจะต้องใช้รูปภาพ สื่อรูปแบบ หรือชุดการเรียนการสอนรายบุคคล ช่วยให้เขาบรรลุจุดประสงค์ในการเรียน, ๓. ช่วยเสริมสร้างความสนใจของนักศึกษา, และ ๔. ประหยัดเวลาในการสอน บางคนกล่าวว่า

^๓ สุมิตร คุณานุการ, **หลักสูตรและการสอน**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๒๘), หน้า ๑๔๖.

^๔ โกวิท ประวาลพุกษ์, **สู่การเรียนรู้แท้**, กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, ๒๕๔๕, หน้า ๓๑.

^๕ กิดานันท์ มลิทอง, **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๔๐), หน้า ๗๙.

การใช้สื่อการเรียนการสอนทำให้เสียเวลา ความจริงนั้นไม่เสียเวลาเลย คนที่นำเสียเวลาเพราะใช้สื่อการเรียนการสอนไม่เป็น^๖

๕.๒.๔ ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี อยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มีการวัดและประเมินผลการเรียนทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร และตามจุดประสงค์ตรงเนื้อหาของการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการวัดผลและประเมินผลของ **เยาวดี วิบูลย์ศรี** กล่าวถึง การวัดผลและประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่พยายามค้นหาระดับที่แสดงถึงปริมาณของคุณลักษณะใดลักษณะหนึ่งในตัวบุคคล หรือสิ่งของ หรือเหตุการณ์ตัวอย่างเช่น การวัดความสูงของนักเรียนนักศึกษา หรือการวัดความยาวของตัวโต๊ะ หรือการใช้แบบสอบถามเพื่อวัดลักษณะของบุคคลด้านเชาวน์ปัญญา ด้านความถนัด ด้านผลสัมฤทธิ์ เป็นต้น^๗ และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการวัดผลและประเมินผลของ **พิชิต ฤทธิ์จัญญ** กล่าวถึง การวัดและการประเมินผลแต่ละครั้งเป็นงานที่ต้องลงทุนทั้งในด้านพลังความคิด กำลังกาย เวลา และงบประมาณเพื่อใช้สำหรับวินิจฉัยข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของนักศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นข้อมูล สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาการสอนของผู้สอน เป็นข้อมูล สำหรับแนะนำนักศึกษาและผู้ปกครอง และเป็นข้อมูล ประกอบการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของผู้สอน หรือปรับปรุงการบริหารงานในสถานศึกษา^๘

๕.๒.๕ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ยกเว้นข้อที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงเป็นประจำ และข้อที่นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมจิตอาสาทำประโยชน์เพื่อสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงเป็นประจำ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมจิตอาสาทำประโยชน์เพื่อสังคม และส่งเสริมให้นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรม

^๖ ยุพิน พิพิธกุล และอรพรรณ ต้นบรรจง, **เทคโนโลยีในการผลิตสื่อการสอนคณิตศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักส่งเสริมและฝึกอบรมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน, ๒๕๓๖), หน้า ๑๖-๑๗.

^๗ เยาวดี วิบูลย์ศรี, **การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์ Measurement And Achievement Test Construction**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๖.

^๘ พิชิต ฤทธิ์จัญญ, **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: แฮสส์ ออฟ เคอร์มส์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑-๑๒.

การสวดมนต์ไหว้พระก่อนเข้าเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พีระพงษ์ เจริญพันธุ์วงศ์** ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนได้ปลูกฝัง คุณธรรม โดย มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญอื่นๆ การจัดกิจกรรมค่ายพุทธบุตร กิจกรรมพิเศษนอกเหนือจากการเรียนการสอน จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ปัญหาสำคัญที่พบคือ การจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมไม่สามารถจัดได้ครบทุกระดับชั้น นักเรียนบางส่วนขาดความสนใจและไม่กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม โรงเรียนแก้ปัญหาโดยจัดให้มีป้ายคำเตือน คำสาขาศิตเพื่อปลูกฝังคุณธรรมด้านต่างๆ ขอความร่วมมือ จากส่วนราชการ ชุมชนและวัด เพื่อกำหนดมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน^๙ และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ **สวัสต์ สายประสิทธิ์ มงคล ลำอางและสมบุญ วัฒนวงศ์** ได้กล่าวว่า การเรียน หมายถึง กระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งจะทำให้เกิดผลของการเรียนรู้ในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนการสอน หมายถึง ความพยายามของบุคคลๆ หนึ่งหรือหลายๆ คนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้^{๑๐}

๕.๒.๖ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี จำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้น ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕* และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๒* ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนที่เพศต่างกัน ควรได้รับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเป็นพิเศษ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ **วิระวรรณ อามระดิษ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนชายหญิงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทาง จริยธรรม ๑๐ ประการ (ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ความอดุสาหะ ความกตัญญูกตเวที ความเสียสละ ความยุติธรรม การประหยัดและออมทรัพย์

^๙ พีระพงษ์ เจริญพันธุ์วงศ์, “การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๑), บทคัดย่อ.

^{๑๐} สวัสต์ สายประสิทธิ์, มงคล ลำอาง และสมบุญ วัฒนวงศ์, “คู่มือสอบและปฏิบัติราชการตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และผู้ช่วยฯ ทุกตำแหน่ง”, (กรุงเทพมหานคร: มิตรสัมพันธ์กราฟฟิคอาร์ต, ๒๕๓๕), หน้า ๕๙๔.

และการเคารพผู้อาวุโส) อยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ และยังพบอีกว่านักเรียนที่บิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๑๑} และสอดคล้องกับ นิทรา วรรณะ ได้ศึกษาวิจัยพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมของจริยธรรมของนักเรียนในด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความสามัคคี และความยุติธรรมนั้นอยู่ในระดับขั้นที่ ๕ จำนวนมากที่สุด ซึ่งเป็นพฤติกรรมในขั้นที่ทำหน้าที่ตามเกณฑ์และบรรทัดฐานของสังคม จากการตรวจสอบสมมติฐานในเรื่องความรับผิดชอบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชายสูงกว่านักเรียนหญิงและทางด้านความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความสามัคคี และความยุติธรรม นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชาย^{๑๒}

๕.๒.๗ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลนครอุดรธานี โดยจำแนกตามระดับชั้นเรียน พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านการจัดการเรียนรู้ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐* ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนที่ระดับชั้นเรียนต่างกัน ควรได้รับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นเวลาเปลี่ยนช่วงชั้น ที่อาจารย์ประจำวิชาต้องมีการทดสอบก่อนเรียนว่าเด็กมีความต้องการเรียนหรือการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในหัวข้อใดเป็นพิเศษหรือเปล่า และจัดการเรียนการสอนตามความต้องการของเด็กนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาธานินทร์ ฐิติวิโร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ” จากผลการวิจัยพบว่า การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยจำแนกตามลักษณะตัวแปร พบว่า ทุกระดับอายุของกลุ่มนักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับมาก นักเรียนที่มีระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมในระดับประถมศึกษาปีที่ ๕ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนที่มีระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียนในระดับอื่นๆ คือ ประถมศึกษาปีที่ ๖ มัธยมศึกษาปีที่ ๓ และอื่นๆ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับ

^{๑๑} วีระวรรณ อามระดิษ, “ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒), หน้า ๘๔.

^{๑๒} นิทรา วรรณะ, “การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), ๒๕๒๔, หน้า ๙๔.

มาก^{๑๓} สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางด้านจริยธรรมของ กรีฟฟิน และ อีเบิร์ต (Greffin, & Ebert) ได้กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ความเชื่อว่าสิ่งใดคือความถูกต้องและสิ่งใดคือความไม่ถูกต้องหรือพฤติกรรมใดเป็นสิ่งที่ดี หรือพฤติกรรมใดเป็นสิ่งที่ไม่ดีทั้งนี้ พฤติกรรมเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อบุคคลอื่น^{๑๔}

๕.๒.๘ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี โดยจำแนกตามสถานศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๑ ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้น ๓ ด้าน คือ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐* เท่ากัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนที่มีสถานศึกษาต่างกัน ควรได้รับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเป็นพิเศษ อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เปลี่ยนไปตามยุคตามสมัยซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขันและเร่งรีบ จึงทำให้พฤติกรรมของเด็กได้อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมโดยรอบ ซึ่งสอดคล้องกับ บูเทิว (Buteau) ได้ศึกษา วิจัยเรื่องการสนทนาเรื่องราวที่เกี่ยวกับคุณธรรมในชั้นเรียนเกรด ๓ ในรัฐบอสตัน สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัย พบว่า หน้าที่สำคัญของโรงเรียนมีอยู่ ๒ ส่วน ส่วนที่ ๑ คือ การอบรมสั่งสอนและช่วยเหลือให้นักเรียนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ ส่วนที่ ๒ คือ มีหน้าที่รับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนและช่วยเหลือให้นักเรียนเป็นคนดี และยังได้ค้นพบว่า การสอนเรื่องคุณธรรมในโรงเรียนนั้นยังมีความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องดำเนินต่อไปเรื่อยๆ ไม่มีที่สิ้นสุด และนอกจากนั้นผลการวิจัยยัง พบว่า โรงเรียนยังเป็นสถาบันที่มีบทบาทสูงในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน^{๑๕} สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางด้านจริยธรรมของสำเร็จ เกลิมเผ่า ได้กล่าวว่า การที่โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กได้นั้นจะต้องอาศัยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกัน ดังนี้ ๑. การบริหารโรงเรียน ได้แก่ การปฏิบัติเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน

^{๑๓} พระมหาธานินทร์ ฐิติวิโร, “การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๕๕.

^{๑๔} Griffin, R. W. & Ebert, R. J. **Business** (5th ed.). (New Jersey : Prentice-Hal, 1999), p. 64.

^{๑๕} Buteau, Gerard E. **Discourse of Moral Issues In a Third Grade Classroom (Elementary Schools, Public Education, Ethics)**. Boston : UMI. (1998).

การกำหนดระเบียบข้อบังคับ การควบคุม ติดตามผล เป็นต้น, ๒. การจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับการสอนของครู, ๓. การสอนของครู, และ ๔. การจัดกิจกรรมด้านจริยศึกษา^{๑๖}

๕.๓ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง “การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี” พบว่า นักเรียนมีทัศนคติต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีความสนใจในด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมภาคสนามนักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นมากกว่ากิจกรรมในชั้นเรียน เช่น การจัดโครงการเข้าค่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ทำให้นักเรียนเกิดคุณธรรมในจิตใจมากขึ้น รู้จักรักษาความสะอาด มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่มากขึ้น โดยเฉพาะการมีจิตอาสา การรู้จักช่วยเหลือการทำงานพ่อแม่ผู้ปกครอง ที่สำคัญคือรู้จักตั้งใจเรียนมากขึ้น ถือว่าเป็นการปลูกฝัง ค่านิยม พฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน สะท้อนให้เห็นผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เน้นให้ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเอง จากการทำหน้าที่เป็นผู้สอน ผู้ให้ความรู้ จัดการสอนโดยใช้ตนเองเป็นแหล่งความรู้ สอนเน้นเนื้อหา ยึดตำราและแบบฝึกหัดเป็นหลัก มาเป็นบทบาทของผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์จริง ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์นำความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายตามความถนัด ความสนใจ ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน ใฝ่รู้ เกิดคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์^{๑๗}

^{๑๖} สำเร้ง เณลิณเฝ้า, “การบริหารโรงเรียนกับการสอนจริยธรรม”, (วิทยจารย์, ฉบับที่ ๒, กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗), หน้า ๑๘-๑๙

^{๑๗} พจนา ทรัพย์สมาน, การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ, ๒๕๕๐), หน้า ๔.

๕.๔ ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งมีข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงจากผลการวิจัย และจากความคิดเห็นของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามซึ่งสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

๕.๔.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๔.๑.๑. ครูผู้สอนควรมีการสร้างบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจ เกิดจิตสำนึกในตนเอง ตลอดจนรู้จักหน้าที่ของตนเอง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

๕.๔.๑.๒ ครูผู้สอนควรใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัยเพื่อจูงใจกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจ ใฝ่รู้ ใฝ่เห็น จนทำให้เกิดทักษะทางคุณธรรมจริยธรรมที่มั่นคงในจิตใจ

๕.๔.๑.๓ ครูผู้สอนควรมีวิธีการวัดและประเมินผลความก้าวหน้าทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสอดคล้องเหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้

๕.๔.๑.๔ ครูผู้สอนควรมีการสอดแทรกกิจกรรมภาคปฏิบัติจริงในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในรายวิชาที่สอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะทั้งกระบวนการคิด และการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๕.๔.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๕.๔.๒.๑ ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน

๕.๔.๒.๒ ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

๕.๔.๒.๓ ควรศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียน